

भारत र दक्षिण अफ्रिकाले COVID-19 सम्बन्धित बौद्धिक सम्पत्ति सुरक्षा गर्न WTO छूटका लागि
चिकित्सा प्रविधिहरूको प्रस्तावना
कागजात अपडेट गरिएको 18 नोभेम्बर 2020

सामग्रीहरू

परिचय.....	1
प्रश्नोत्तर.....	2
थेरापी, खोप र निदानहरूको पहुँचमा IP ब्यारियरहरूको प्रभाव.....	6
थेरापी.....	6
औषधी.....	7
निदान.....	7
COVID-19 को सन्दर्भमा IP बाधाहरूको परिक्षण गर्दै.....	8
किट रिएजेन्ट्सको परीक्षण गर्दै.....	8
भेन्टिलेटर वाल्वहरू.....	8
N95 रेस्पिरेटर्स.....	9
दफा IX का छूटहरू.....	9

परिचय

एउटा महत्वपूर्ण कदमको रूपमा भारत र दक्षिण अफ्रिकाले 2 अक्टोबरमा विश्व व्यवसायिक संगठन (WTO) लाई सबै देशहरूमा COVID-19 का औषधी, खोप, निदान र सम्बन्धित पेटेन्ट र अन्य बौद्धिक सम्पत्तिसँग सम्बन्धित अनुदान नदिन वा लागू नगर्न रोज्ने अनुमति नदिन [अनुरोध](#) गर्यो। अन्य प्रविधि महामारीको अवधिको लागी, जब सम्म विश्व बथान हतियार प्रतिरोध क्षमता प्राप्त हुँदैन।

ब्रीफिङ दस्तावेजको उद्देश्य यस प्रश्नोत्तर र उत्तरदायी सहित यो महत्वपूर्ण विकास; चिकित्सक, भ्याक्सिन र निदानको पहुँचमा IP बाधाहरूको प्रभावको पुनरावलोकन; COVID-19 को सन्दर्भमा IP अवरोधहरूको परिक्षण गर्ने तीनवटा मुद्दा अध्ययन; र अनुच्छेद IXको छूटका उदाहरण जुन विगतमा बौद्धिक सम्पत्ति अधिकार सम्झौता (TRIPS) सम्झौताको ट्रेडसम्बन्धित पक्षअन्तर्गत प्रावधानलाई सम्मानका साथ प्रदान गरिएको विकाससँग सम्बन्धित थप विवरणहरू प्रदान गर्नु हो।

प्रश्नोत्तर

के कुराको प्रस्ताव गरिएको छ?

2 अक्टोबर 2020मा दक्षिण अफ्रीका र भारतले WTOको TRIPS काउन्सिलमा एउटा [संयुक्त संचार](#) पेश गरे जसको शीर्षक "COVID-19को रोकथाम, रोकथाम र उपचारका लागि TRIPS सम्झौताको केही प्रावधानहरूबाट छुट" थियो।

उक्त प्रस्तावले WTO सदस्यहरूलाई एउटा छुट प्रदान गर्न अनुरोध गर्दछ ताकि उनीहरूले कोभिड 19 का उत्पादन र टेक्नोलोजीसम्बन्धित [TRIPS सम्झौताको भाग II को](#) धारा 1 (कपीराइट र सम्बन्धित अधिकार), 4 (औद्योगिक डिजाइन), (प्याटेन्ट) र 7 (अज्ञात जानकारीको संरक्षण) अन्तर्गत केहि दायित्व सुरु गर्न वा लागू गर्न नपरोस्।

प्रस्तावित छुट केवल COVID-19 मा लागू हुनेछ। यसले न त कुनै TRIPS का दायित्वहरूबाट छुटको सुझाव गर्छ र न त यसले COVID-19 को रोकथाम र उपचारका लागि आवश्यक पर्नेभन्दा बढी छुटको सुझाव दिन्छ।

यदि यसले छुट दियो भने के बुझाउँछ?

छुट प्रदान गरिको भने यसले WTO का सदस्य देशहरूलाई न अनुदान छनौट गर्न दिन्छ न त COVID-19 सम्बन्धित औषधी, सुइ, निदान र अन्य मास्क र भेन्टिलेटरसहित प्रविधिहरूका लागि महामारी र अन्य IPको पेटेन्ट लिन अनुमति दिन्छ। यसले अनुसन्धान र विकास (R&D), निर्माण, स्केलिङ र COVID-19 सम्बन्धित उपकरणहरूको आपूर्तिमा सहयोग गर्न आवश्यक नीति स्थानका साथ देशहरू प्रदान गर्दछ।

15-16 अक्टोबरमा भएको WTO TRIPS काउन्सिल बैठकको नतिजा के भयो?

दक्षिण अफ्रीका र भारतले 16 अक्टोबरमा भएको WTO परिषदको बैठकमा छुट विषयमा प्रस्ताव गरेएको थियो। 'सत्रको समयमा केन्या र इस्वाटिनीले दक्षिण अफ्रीका र भारतको प्रस्ताव गर्न सरकारी सहआयोजक बन्न सामेल भए र लगभग 100 देशहरूले यसको स्वागत गरे र छुटका लागि समग्र समर्थन देखाए जबकि EU सहित नौ WTO सदस्यहरूले प्रस्तावको समर्थन गरेनन्।

WTO ले 15-16 अक्टोबरमा भएको TRIPS काउन्सिलमा छलफल गरिएका कुराहरूको सार बनाएर एक [विज्ञप्ति](#) जारी गर्‍यो।

16 अक्टोबरमा भएको TRIP छूट प्रस्तावका समर्थक र विरोधीहरू:

- सहआयोजक: इस्वातिनी, भारत, केन्या, दक्षिण अफ्रीका
- पूर्ण समर्थन: अर्जेन्टिना, बङ्गलादेश, इजिप्ट, इण्डोनेशिया, माली, मरिशस, मोजाम्बिक, नेपाल, निकारागुआ, पाकिस्तान, श्रीलङ्का, ट्युनिसिया, भेनेजुएला, होली सी, UNAIDS, WHO
- थप छलफलका लागि सामान्य आवश्यकताको स्वागत गरेर समर्थन गर्ने देशहरू: चाड ([कम विकसित देश \(LDC\) समूह](#)), चिली, चाइना, कोलम्बिया, कोस्टा रिका, इक्वेडर, एल सालभाडोर, जमाइका ([अफ्रिकन, क्यारेबियन र प्रशान्त देशहरू \(APC\) समूह](#)), नाइजेरिया, फिलिपिन्स, सेनेगल, तन्जानिया ([अफ्रीका समूह](#)), थाइल्याण्ड, टर्की
- विरोध गर्ने वा समर्थन नगर्ने: अष्ट्रेलिया, ब्राजील, क्यानडा, EU, जापान, नर्वे, स्विजरल्याण्ड, युके, युएस

बहु अन्तरसरकारी र अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक समाज र अन्य संगठनहरूले TRIPSको छूट प्रस्तावका लागि TRIPS परिषद या बैठकमा वा WTOको बाहिर आफ्नो समर्थन व्यक्त गरे, जसमा यी पनि समावेश छन्: [अफ्रीकन कमीशन अफ ह्युमन एण्ड पीपल्स' राइट्स](#), [अमनेस्टी इन्टरनेशनल](#), [इग फर नेगलेक्टेड डिजिजेज इन्सिएटिभ \(DNDi\)](#), [ह्युमन राइट्स वाच](#), [MSF](#), [पीपल्स हेल्थ मोभमेन्ट](#), [साउथ सेन्टर](#), [थर्ड वर्ल्ड नेटवर्क](#), [एचआईभी / एड्समा संयुक्त संयुक्त राष्ट्र कार्यक्रम \(UNAIDS\)](#), [युनीटाइड संयुक्त राष्ट्र कार्यालयका विशेषज्ञहरूको उच्च आयुक्तका लागि मानव अधिकार र विश्व स्वास्थ्य संगठन \(WHO\)](#)। [विश्वव्यापी 300 भन्दा बढी नागरिक समाज संगठनहरूले](#) सरकारहरूलाई यस प्रस्तावको समर्थन गर्न अनुरोध गरेका छन्।

यस प्रक्रियाका अन्य चरणहरू के हुन्?

चर्चाहरू आगामी WTO TRIPS को परिषदको सभा, यस वर्ष 20 नोभेम्बर र डिसेम्बरको सुरुवातमा जेनेभामा जारी रहनेछ।

अहिलेदेखि लिएर वर्षको अन्तसम्ममा दक्षिण अफ्रीका र भारतले छूट प्रस्तावका लागि WTO का सदस्यहरूबाट सहयोग वृद्धि गर्न खोजिरहेका छन्। TRIPS परिषदको आगामी सत्रलाई ध्यानमा राखेर 16-17 डिसेम्बरमा हुने एक सामान्य परिषद सत्र तय गर्नका लागि WTO सामान्य परिषदमा एउटा रिपोर्ट पेश गरिने छ। यो अनुमान गरिएको छ कि 16-17 डिसेम्बरको सभामा छलफलको अर्को चरण हुनेछ, र यो प्रक्रिया 2021 सम्म जारी रहने सम्भावना छ।

[ii] दक्षिण अफ्रीकाको खुला र बन्द बयान [यहाँ](#) पाउन सकिन्छ; भारतको उद्घाटन विवरण [यहाँ](#) पाउन सकिन्छ।

के कुनै छूट TRIPS सम्झौता अन्तर्गतको दायित्वबाट अनुरोध गर्नु कानूनी हो?

हो। WTO ([WTO समझौता](#)) को स्थापना गर्ने माराकेश समझौताको दफा IX 3 र 4 ले यो पुष्टि गर्छ कि असाधारण परिस्थितिमा TRIPS जस्ता WTO सन्धि अन्तर्गतका केही दायित्वहरूबाट हुने छुट विश्व व्यापार संगठनको मन्त्रीमण्डल सम्मेलन(अन्तरालको अवधिमा WTO को जनरल काउन्सिलले यो समारोह गर्न सक्छ)मा निर्णय लिन सकिन्छ। असाधारण परिस्थितिमा शर्त र समय समाप्त भएको आधारमा छूटमा कुनै औचित्य हुनु पर्छ। एक वर्षभन्दा बढीको छूटका लागि मन्त्रीमण्डल सम्मेलनले यसको समाप्ति नभएसम्म वार्षिक समीक्षा गर्ने छ।

के प्रस्ताव गरिएको छूट विकासोन्मुख देशहरूमा मात्र लागू हुन्छ?

होइन। उक्त प्रस्तावले सबै WTO सदस्यहरूका लागि लागू हुन छूटको माग गर्दछ - जसमा विकासशील, विकसित र कम विकसित देशहरू (LDCहरू) समावेश हुन्छ।

WTOमा छूटका लागि अन्तिम निर्णय कसरी हुन्छ?

WTO (WTO समझौताको धारा IX)को निर्णयअनुसार छूटको आवेदन सबैभन्दा पहिले TRIPS काउन्सिलमा पेश गर्नु पर्छ र त्यसपछि मन्त्रीमण्डल सम्मेलन वा सामान्य काउन्सिलमा निर्णय गर्नु पर्छ।

छूटका लागि आवेदन प्राप्त गरिसकेपछि TRIPS काउन्सिलले 90 दिनभित्र विचार गर्नुपर्ने छ र निर्णयका लागि सबै विश्व व्यापार संगठनका सदस्यहरू सम्मिलित भएको सर्वोच्च निर्णय संस्था - मन्त्रीमण्डल सम्मेलनमा प्रतिवेदन बुझाउनु पर्छ। मन्त्रीमण्डल सम्मेलन प्रत्येक दुई वर्षमा आयोजित हुन्छ र [अर्को सम्मेलन जुन 2021मा गर्ने योजना गरिएको हुन्छ](#)। यसमध्ये WTO को सामान्य परिषदले मन्त्रीमण्डल सम्मेलन (WTO समझौताको धारा IV.2)को तर्फबाट कार्य गर्दछ। यसका लागि 16-17 डिसेम्बरमा हुने साधारण सभाको बैठकभन्दा अघि WTO जनरल काउन्सिलमा प्रतिवेदन बुझाउने छ।

छूट दिने निर्णय विश्व व्यापार संगठनका सबै सदस्यहरूको सहमतिमा पुग्ने छ। सहमति हुन नसकेको खण्डमा मतदान गरेर निर्णय लिन सकिन्छ। मतदानमार्फत निर्णय लिन तीन चौथाई बहुमत आवश्यक पर्छ।

WTO सदस्यहरूले छूट प्रदान गर्न विगतमा सहमति गरिएको छ?

हो, WTO सदस्यहरूद्वारा धेरै छूट अपनाइएको छ।

उदाहरणका लागि 2003मा WTO सदस्यहरू TRIPS सम्झौता र सार्वजनिक स्वास्थ्यका लागि [दोहा घोषणापत्र](#) को [अनुच्छेद 6 सम्बन्धित छूट](#)को निर्णयमा पुगे। यस छूटले अनिवार्य इजाजतपत्र अन्तर्गत

जेनेरिक औषधि उत्पादन गर्ने देशहरूलाई आफैले उत्पादन गर्ने उत्पादन क्षमता नभएका अन्य देशहरूमा औषधी आपूर्ति गर्न अनुमति दिन एउटा संयन्त्र स्थापना गर्‍यो।

कम विकसित देशहरू (LDC हरू) लाई प्रदान गरिएको संक्रमण अवधि र छूट:

LDC हरूले सम्झौताको धारा 66.1 अन्तर्गत TRIPS सम्झौताको कार्यान्वयनबाट विशेष छूटको पाउँछन्। LDC सदस्यहरूले जुलाई 2021 सम्म TRIPS सम्झौताको कुनै पनि पक्ष (धारा 3, 4 र 5 बाहेक) कार्यान्वयन गर्नु पर्दैन। यो सङ्क्रमण अवधि समाप्त भइरहेको हुनाले विश्व व्यापार संगठनको LDC समूहले समयावधि विस्तार गर्न अनुरोध पेश गरेको छ। यो अवधि कुनै देशमा LDC रहेसम्म र तिनीहरू LDC स्थितिबाट स्नातक भएसम्म 12 वर्षको थप अवधि हुने छ। यो अनुरोध (IP/C/W/668) को छलफल 15-16 अक्टोबरमा TRIPS परिषदको बैठकमा गरिएको हो। यो अनुरोध सबै सदस्यहरूद्वारा [समर्थन गरिनु पर्छ](#)।

यसका साथै, विशेष गरी औषधि उत्पादनहरूको सन्दर्भमा, LDC हरूले 1 जनवरी 2033 सम्म TRIP को धारा 5 (पेटेन्टहरू)मा र खण्ड 7 (अज्ञात जानकारीको संरक्षण)मा शुरूवात गर्न, लागू गर्न वा शक्तिसँग लागू गर्नु पर्दैन। यस निर्णयसँग सम्बन्धित भएका LDC हरूलाई [विशेष मार्केटिङको अधिकार र मेलबक्स दायित्वहरू](#) (TRIPS सम्झौताको धारा 70.8 र 7.9)को दायित्वबाट WTO सम्झौताको धारा IX अन्तर्गत छूट दिइएको छ।

यो छूट स्थायी हो?

दक्षिण अफ्रिका र भारतले पेश गरेको प्रस्तावले यो सुझाव दिन्छ कि विश्वका अधिकांश जनतासम्म प्रभावकारी खोपको पहुँच नपुगेसम्म र COVID-19 को प्रतिरोधात्मक क्षमता विकास नगरेसम्म छूट मान्य हुनुपर्दछ। छूटको वास्तविक अवधि अज्ञात छ, तर यो सदस्यहरूको वार्तामा निर्भर गर्दछ र विश्व व्यापार संगठन नियमहरूमा आधारित समय सीमित छ।

महामारीको यो समयमा छूट किन महत्त्वपूर्ण छ?

सबै सरकारहरूले प्रभावकारी औषधी, खोप, निदान र अन्य आवश्यक चिकित्सा उपकरणहरू समयमै पर्याप्त र सस्तो बनाउन र यिनीहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्न चुनौतीहरूको सामना गरिरहेका छन्। IP अवरोधका कारण विकास क्षमता र स्केलिङका सीमितताहरूको सामना गर्ने धेरै विकासोन्मुख देशहरूका लागि यी चुनौतीहरू हुन्। अभूतपूर्व परिस्थितिमा विश्वव्यापी कुनै सक्षम देश वा निर्माताद्वारा निर्बाध उत्पादन र आपूर्ति सुनिश्चित गर्नका लागि आज सबै IP, ज्ञान, प्रविधि र COVID-19 स्वास्थ्य प्रविधिसम्बन्धी डेटा सबैले प्रयोग गर्न सक्छन्। यसलाई हासिल गर्नका लागि IP र तकनिकीको बाधा नियन्त्रण गर्न सरकारहरूको सामूहिक जिम्मेवारी हो।

यस महामारीको सुरु भएदेखि फार्मास्यूटिकल कर्पोरेशनहरूले आफ्नो स्वामित्वको IP अधिकारमा कडा नियन्त्रण राखेर वा गोप्य र एकाधिकारवादी व्यापारिक सौदा गरेर COVID-19 ले धेरै प्रभावित पारेका देशहरू छोडेर आफ्नो व्यवसायलाई 'चलिरहेको व्यवसाय' को दृष्टिकोणले अघि बढाइरहेका छन्। सम्पूर्ण औषधी उद्योगले पनि वैश्विक साझेदारी र मात्रा समर्थन गर्न IP, प्रविधिहरू र डाटाको स्वैच्छिक योगदानमा प्रोत्साहन गर्ने लक्ष्य लिएर हिँड्ने विश्व स्वास्थ्य संगठनको COVID-19 टेक्नोलोजी एक्सेस पूल (C-TAP) विनिर्माणको र COVID-19 स्वास्थ्य प्रविधिहरूको आपूर्तिलाई संलग्न गर्न चाहेको छैन।

COVID-19 को उपचारका लागि अभ्यर्थी औषधी 'रेम्डेसिभिर' उत्पादन गर्न औषधि निगम गिलियडले [कम्तिमा US\\$70.5 मिलियन डलर सार्वजनिक कोष](#) प्राप्त गरेको छ जसले संसारको जनसंख्याको आधा हिस्सालाई हटाइने छनौट गरिएका क्षेत्रहरूका केही जेनेरिक कम्पनीहरूसँग गोप्य द्विपक्षीय सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेको छ।

फार्मास्यूटिकल कर्पोरेशनहरूद्वारा हालसालैमा भएका कार्यहरूले यो देखाउँछ कि उनीहरूको विशेष अधिकार र सीमित स्वैच्छिक कार्यहरूमा भर पर्नु विश्वव्यापी महामारीको समाधान होइन। सरकारहरूले सञ्चालन गर्नु पर्छ र सार्वजनिक स्वास्थ्यको सुरक्षा गर्ने र सबैलाई औषधी पहुँच गर्ने र सामूहिक रूपमा प्राविधिक चुनौतीहरू सुनिश्चित गर्न आफ्ना मूल दायित्वहरू पूरा गर्नु आवश्यक छ। भारत र दक्षिण अफ्रिकाले गरेका छुट प्रस्तावले IP को सम्बोधन गर्न स्वचालित र द्रुत समाधान प्रदान गर्ने सबै सरकारहरूलाई एक भई सार्वजनिक स्वास्थ्य, विश्वव्यापी एकता र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा ठोस कार्य गरेर समान रूपमा औषधी पहुँच गराउने महत्वपूर्ण अवसर प्रदान गर्दछ।

हामीले कसरी थाहा पाउनु कि बौद्धिक सम्पतिको एकाधिकारले चिकित्सा उपकरणको पहुँच बढाउने कार्यमा विजयी हुन मद्दत गर्न सक्छ? विगतबाट हामी के सिक्न सक्छौं?

बीस वर्षअघि HIV उपचारका लागि औषधीहरूको ट्रिपल ककटेल पेटेन्ट एकाधिकारको कारण एक व्यक्तिको एक वर्षलाई 10,000 डलरभन्दा बढी शुल्क थियो। संसारभरिका मानिसहरू मर्नका लागि छोडियो किनकि उनीहरूले जानाजानी कम्पनीहरूलाई यी औषधिहरूका लागि उँचो मूल्य दिन सकेनन्। दक्षिण अफ्रिका र संसारभरिका अन्य देशहरूमा HIV को औषधीले आफूलाई बचाउने प्रयासमा रहेका संसारभरिका व्यक्तिहरूलाई आवश्यक थियो, जुन रोगी कार्यकर्ता, नागरिक समाज र स्वास्थ्य अधिकारमाथि काम गर्ने समूहहरूसहित उदीयमान औषधी पहुँच आन्दोलनका लागि औषधि उद्योग र सरकारको अकर्मण्यतामाथि कार्य गर्न अघि आए। यसले काम गर्यो। यी औषधीहरूमा कम्पनीहरूको एकाधिकारमाथि विजय भयो र सामान्य उत्पादन र प्रतिस्पर्धालाई बढावा दिएपछि अर्को दशकमा एन्टिरेट्रोभाइरल औषधीको मूल्य 99% घटेर गयो जसले गर्दा 2019 मा HIV सँग जीवन बिताइरहेका [25 मिलियन](#) मानिसहरूका लागि उपचार गर्ने बाटो सरल भयो।

आजको COVID-19 महामारीसँगको स्थिति पनि त्यस्तै छ। देशहरू महामारीको प्रतिक्रिया दिन आवश्यक चिकित्सा उपकरणहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्नका लागि छटपटाइरहेको बेला हामी फार्मास्यूटिकल उद्योगबाट व्यवसाय जस्ता सामान्य दृष्टिकोणहरू देखिरहेका छौं। TRIPS को छूट प्रस्तावलाई अनुमोदन गरिएमा यसले COVID-19 महामारीका लागि देशहरूले गरेको प्रतिक्रियामा प्रमुख मोड लिने छ र COVID-19 चिकित्सा उपकरण र प्रविधिहरूको पहुँच अति नै आवश्यक लहरमा प्रवेश गर्नेछ।

केही व्यक्तिहरू IP लाई COVID-19 उपकरणहरूका लागि मुद्दा होइन भन्छन्। यो सत्य भएमा किन छूट चाहियो र?

हामी यस दावीसँग असहमत छौं। विगतका अनुभव र वर्तमान कार्यहरू दुवैले ठोस रूपमा यो देखाएका छन् कि IP ले खोप लगायतका COVID-19 लाई जवाफ दिन आवश्यक पर्ने प्रभावकारी उपकरणहरूको वैश्विक समान पहुँच सुनिश्चित गर्न चुनौती खडा गर्दछ।

पछिल्ला केही महिनाहरूबाट उपचार प्रदायकहरू र सरकारहरूले लागूपदार्थ, मास्क, भेन्टिलेटर भल्भ र परीक्षण किटका लागि रिएजेन्टहरूमा IP अवरोधहरूको सामना गरेका छन्। देशहरूले रेम्देसिभिरको अभावको सामना गरिरहेका छन् जुन व्यापक रूपमा पेटेन्ट गरिएको छ तर लाइसेन्स भने सीमित देशहरूमा आपूर्ति गर्ने मात्र पाएको छ। यसका अतिरिक्त कोभिड 19 खोप विकासको क्रममा बहु पेटेन्टहरू फाइल गरिएका छन्, उदाहरणका लागि, मोडर्नाले खोप विकास गर्न प्रयोग गरिरहेको [mRNA टेक्नोलोजीका लागि 100 भन्दा बढी पेटेन्टहरू दर्ता गरिएका छन्](#)। हुन त मोडर्नाले हालै यो [घोषणा](#) गरेको छ कि यो महामारीको समयमा यसको पेटेन्ट लागू छैन – यो कार्य गर्ने यो एउटा मात्र टीकाकरण निगम हो जुन कम्पनीले [महत्वपूर्ण प्याटेन्ट विवाद](#) गुमाएको छ र यो प्राप्त गर्न भएको प्याटेन्ट आवेदनका लागि यसको mRNA खोपका लागि [असफल अमेरिकी सङ्घीय कोष खुलासा गरेको छ](#)। यसको आफ्नो प्याटेन्ट कार्यान्वयन नगर्नका लागि आवश्यक प्रविधि, डाटा र जान्न सकिने तरिकासहित अघिल्लो प्रतिबद्धताको अनुसरण गर्नका साथै मोडर्नाले सबै IP साझा गर्नुपर्दछ, ताकि अन्य उत्पादकहरूले यी सम्भावना भएका जीवन रक्षा खोपहरूको उत्पादन मापन गर्न सकुन्। फाइजर/बायोएनटेक् सहित धेरै COVID-19 खोप विकासकर्ताहरूले [इजाजतपत्र वा IP-सुरक्षित प्रविधिको स्थानान्तरणको दिशामा कुनै कदम चालेको छैन](#)।

MSF को एउटा रिपोर्टले यो पता लगायो कि [प्याटेन्टहरूले](#) नयाँ खोपहरूका सस्ता संस्करणहरूमा न्युमोकोकल कन्जुगेट भ्याक्सिन (PCV) र ह्युमन प्यापिलोमा भाइरस (HPV) खोपहरूमा पहुँच गर्न [गम्भीर खतरा रहेको](#) छ। रिपोर्टले सिंहावलोकन प्रदान गर्ने अत्यधिक पेटेन्टिङको रणनीतिका साथै टीका उद्योग र पेटेन्ट खोजी गरिएका खोप तालिकासहित टीका विकासको सम्पूर्ण प्रक्रिया, भौतिक सुरुवात, आधारभूत अनुसन्धानदेखि लिएर टीकाकरणको संरचना, अन्तिम उत्पादनहरू र खोप लगाउने तरिका प्रदान गर्दछ। यी अभ्यास र अनुभवहरूलाई यस महामारीमा दोहोर्याउनु हुँदैन किनकि यसले भविष्यको COVID-19 खोपहरूको उपलब्धता र सार्वभौमिक पहुँचमा ढिलाइ गर्दछ।

सार्वजनिक स्वास्थ्यका लागि TRIPS को लचिलोपना प्रयोग गर्न सकेर पनि किन देशहरूलाई छूट चाहिन्छ?

छूट र अवस्थित TRIPS का लचिलोपनाहरू परस्पर विशेषता बोकेका छैनन्।

केही IP प्रावधानहरूको तीव्र, खुला र स्वचालित वैश्विक समाधान प्रस्तावमा छूटका लागि प्रस्ताव गर्ने अनुमति विकास गर्ने निरन्तर सहयोग र उत्पादन बढाउने र आपूर्तिको सबै देशहरूमा आइपरेको वैश्विक चुनौतीको सामना गर्ने मौका प्रदान गर्दछ।

देशहरूले लाइसेन्स जारी गर्ने र विशेष अधिकारहरू सीमित बनाउन वा यिनीहरूलाई अपवाद बनाउनुसहित सार्वजनिक स्वास्थ्य सुरक्षित राख्ने TRIPS को लचिलोपना प्रयोग गर्ने अनिवार्य जारी राख्नुपर्छ। यद्यपि, राष्ट्रिय स्तरमा "केसद्वारा केस" वा "उत्पादद्वारा उत्पाद" दृष्टिकोण आवश्यक हुने IP अवरोधहरूको समाधान गर्न लचिलोपना प्रयोग महामारीको समयमा सीमित हुन सक्छ। केही देशहरूले आफ्ना राष्ट्रिय कानूनहरूको सन्दर्भमा पनि सीमितताहरूको र आफ्नो व्यापारका साझेदारहरूको दबावको सामना गर्दछन् वा महामारीको समयमा छिटो र प्रभावकारी रूपमा TRIPS को लचिलोपना अभ्यास गर्न आवश्यक व्यावहारिक र संस्थागत क्षमताको अभाव हुन्छ।

यी सामान्य चुनौतिहरू हुँदाहुँदै औषधी उद्योगले विश्वव्यापी पहुँचलाई सहज बनाउन विश्वव्यापी कभरेजसँगै नियमित रूपमा गैर-विशेष इजाजतपत्रहरू प्रदान गर्न अस्वीकार गरेपछि सरकारहरूले यस विश्वव्यापी समस्याको समाधान गर्नु आवश्यक छ किनकि यिनीहरूले 20 वर्षअघि TRIPS सम्झौताको दोहा घोषणाअनुरूप यस्तै नै गरेका थिए र HIV/AIDS महामारीबिच सार्वजनिक स्वास्थ्य र भारत र दक्षिण अफ्रीकाले अघि बढाएको यस महत्वपूर्ण कदमलाई समर्थन गर्न गाह्रो हुन्छ।

IP बाधाहरूको समाधान गर्न सीमितताको परेर "केसद्वारा केस" र "उत्पादनद्वारा उत्पादन" दृष्टिकोणमा भर पर्दा आइपर्ने सीमितताहरू:

1. COVID-19 का औषधीहरू, टीकाहरू र निदानको विकास तेजीसँग भइरहेको छ र यसैले गर्दा देशहरूलाई लक्ष्य लिएर कुनै एउटा वा दुइवटा विशेष उत्पादन चयन गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण भएको छ।
2. देशहरूका लागि वास्तविक विश्वव्यापी प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नका लागि व्यावहारिक आवश्यकतामाथि सहयोग गर्न, साझा उत्पादन र आपूर्तिको क्षमता बढाउन सहकार्य गर्नु

आवश्यक छ। देशहरूमा कच्चा पदार्थ, अवयव वा प्याकेजिङ सामग्रीसहित उत्पादनका लागि कुनै पनि आवश्यक भागहरूलाई तत्काल उत्पादन क्षमताको अभाव भएमा, एउटा देशमा मात्र एकलै उत्पादनका IP अवरोधहरू हटाउनु पर्याप्त हुँदैन। आवश्यक सामग्री र भागहरू उत्पादन गर्न सक्ने अन्य देशहरूले यो सुनिश्चित गर्न आवश्यक पर्छ कि उनीहरू एकाधिकारबाट मुक्त छन्। यसले तिनीहरूलाई आवश्यकता अनुसार सामग्री खुला गरी निर्यात गरेर अन्य देशहरूलाई सहयोग गर्न मद्दत पुर्याउने छ। त्यसरी नै उत्पादन गर्ने क्षमता भएका देशहरूले पनि आवश्यक परेमा तयार गरिएका उत्पादन निर्यात गर्न कुनै प्रतिबन्ध छैन भन्ने सुनिश्चित गर्नुपर्छ। COVID-19 को प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्दा सामूहिक र वैश्विक समाधानको आवश्यकता छ जसले राष्ट्रिय स्तरमा IP अवरोधहरू समाधान गर्ने प्रतिबन्धहरूलाई पार गर्दछ ताकि देशहरूले मद्दत गर्न र स्वतन्त्र रूपमा उत्पादन र आपूर्ति क्षमताहरू साझा गर्न सक्ने छन्।

3. धारा 31 धारा 31bis अन्तर्गत अनिवार्य लाइसेन्स प्रदान गर्ने अवस्थित प्रक्रियामा TRIPS सम्झौताको प्रादेशिक र प्रक्रियागत प्रतिबन्ध समावेश छन् जसले उत्पादनद्वारा उत्पादन अनिवार्य लाइसेन्स प्रदान गर्ने कार्यलाई जटिल प्रक्रिया बनाएको छ र यसरी देशहरूलाई एकअर्काको सहयोग गर्न अप्ठ्यारो बनाएको छ।

अ. धारा 31 अनुसार अनिवार्य लाइसेन्स केसद्वारा केस आधारमा जारी गरिएका हुनुपर्छ र यिनीहरू मुख्य रूपमा घरेलू बजारको आपूर्ति गर्न प्रयोग हुन्छ जसले निर्माण गर्ने देशहरूलाई आवश्यक पर्ने देशहरूमा निर्यातलाई सीमित गर्दछ।

आ. [धारा 31bis](#) को अनुसार अनिवार्य लाइसेन्स अन्तर्गत उत्पादन र निर्यात गरिएको कुनै उत्पादनमा विशेष प्याकेजिङ र मात्रा लगाउनु पर्ने हुन्छ जसले गर्दा COVID-19 आवश्यक पर्ने देशहरूमा चिकित्सा उपकरणको जरुरी पहुँच प्राप्त गर्ने क्रममा अनावश्यक ढिलाइ हुन जान्छ।

संयन्त्र अन्तर्गत औषधी किन्न प्रयास गर्ने [MSF अनुभवले](#) देखाएका छन् कि नियमहरू धेरै नै जटिल छन् र यिनीहरूमा न तीब्रता छ न त वैश्विक समाधान नै छ।